

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

УКРАЇНСЬКА МОВА

**робоча програма навчальної дисципліни для іноземних слухачів
підготовчого відділення**

Галузь знань **усі**
Спеціальність **усі**
Освітній рівень **підготовче відділення**

Вид дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри українознавства
і мовної підготовки іноземних громадян

О.С.Черемська

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.
Протокол № 2 від 20.09.2019 р.

Розробники:

Жовтобрюх В. Ф., к.ф.н., доц.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Програму укладено для іноземних студентів підготовчого відділення. Увесь матеріал програми підібрано з урахуванням мети і завдань, визначених комунікативними та пізнавальними потребами студентів. Згідно з концепцією мовної освіти іноземців в університетах України, програма передбачає формування в іноземних студентів цілісного комплексу навичок та вмінь, що дають можливість навчатися на основних факультетах, а також спілкуватися у фаховій, суспільно-політичній та соціально-культурній сферах; всебічний розвиток креативності студентів; організацію навчально-виховної діяльності відповідно до індивідуальних особливостей студентів; виховання загальнолюдських цінностей.

Мета навчальної дисципліни: формування комунікативної компетентності на основі мовних знань, умінь і навичок; збагачення словникового запасу іноземців; розвиток усного й писемного, монологічного та діалогічного мовлення для забезпечення комунікативних потреб науково-навчальної й соціально-культурної сфер спілкування та життєдіяльності в іншомовному середовищі.

Курс	ПІГ	
Семестр	1, 2	
Кількість кредитів ECTS	7	
Аудиторні навчальні заняття	практичні	96
Самостійна робота		114
Форма підсумкового контролю	Іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Іноземна (російська) мова	–

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Мовна компетентність: фонетична, лексична, граматична компетенції.	Знання фонетики лексики, граматики, іноземної мови, яка вивчається, володіння граматичними, лексичними та фонетичними навичками у різних видах мовленнєвої діяльності в усному та писемному мовленні; знання елементів системної термінології економічного напрямку.
Мовленнєва компетентність	<p>Уміння застосовувати мовні засоби для реалізації різних видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письмо, говоріння), а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сприймати на слух інформацію, яка міститься в монологічному висловлюванні та його змістових частинах, розуміти основний зміст діалогу, комунікативні наміри його учасників; – уміти читати та розуміти інформацію, викладену в тексті для читання, використовувати різні види читання: навчальне, ознайомлювальне, оглядове та реферативне; – уміти грамотно писати, письмово відтворювати прочитаний або прослуханий текст, будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на основі прочитаного тексту, будувати письмове монологічне висловлювання продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до заданої комунікативної ситуації; – переказувати зміст прочитаного чи прослуханого тексту та інтерпретувати його, висловлювати власне ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб та їхніх вчинків; – адекватно реагувати на репліки співрозмовника; <p>ініціювати діалог, висловлювати свій комунікативний намір у мовленнєвих ситуаціях, актуальних для цього рівня володіння мовою.</p>
Соціокультурна компетентність	Знання про культуру, історію, географію, політичний, економічний устрій країни навчання; знання особливостей мовленнєвої поведінки носіїв мови, національного мовного етикету; вміння користуватися правилами мовленнєвої поведінки в процесі спілкування.
Прагматична компетентність	Знання основних стратегій і тактик мовленнєвої поведінки; уміння узгоджувати зміст і форму власного висловлювання з ситуацією спілкування та комунікативними намірами реципієнта, належним чином вступати в дискусію/бесіду, використовуючи для цього відповідні мовленнєві засоби; починати, підтримувати та закінчувати висловлювання, дотримуючись правил ведення

	бесіди; ефективно використовувати різноманітні мовні засоби для вираження мовленнєвих інтенцій.
Комунікативна компетентність	Уміння налагоджувати й підтримувати необхідні контакти в соціумі, як сукупність знань, умінь та навичок у сфері вербальних і невербальних засобів для адекватного сприйняття й відображення дійсності у різноманітних ситуаціях спілкування, навички використання мови в конкретному контексті та ситуації спілкування, вміння зорієнтуватися у спілкуванні, ефективно впливати на співрозмовника, спрямовувати процес комунікації на розв'язання професійних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступний курс: фонетика, лексика, морфологія

Тема 1. Звуки та літери української мови

1.1. Система звуків. Голосні звуки. Приголосні звуки. Вимова голосних та твердих приголосних звуків.

1.2. Алфавіт. Літери на позначення голосних та приголосних звуків.

1.3. Поєднання звуків у словах. Читання поєднань твердих приголосних та голосних звуків.

1.4. Написання літер.

1.5. Поняття про елементарні синтаксичні конструкції розповідних речень в українській мові.

1.6. Займенник *це*. (*Мама тут. Тато там. Це книга*).

1.7. Лексична тема «*Це кімната*».

Тема 2. Іменник

2.1. Граматичні ознаки іменника.

2.2. Поняття істоти/неістоти.

2.3. Елементарні синтаксичні конструкції питальних речень в українській мові (*Хто це? Що це?*).

2.4. З'ясування локалізації питальними реченнями (*Де це?*)

2.5. Елементарні заперечні речення (*Це не книга. Це не книга, а зошит*).

2.6. Уживання сурядних сполучників *і, та, а*.

2.7. Кількісні числівники 1-10.

2.8. Лексична тема «*Це фото*».

Тема 3. Поняття множини іменника. Особові займенники

3.1. Звукове значення літер *Я, Ю, Є, Ї, Щ*.

3.2. Уживання *Ь*.

3.3. Вимова твердих та м'яких приголосних.

3.4. Вимова шиплячих.

3.5. *Поняття множини іменника, творення форм множини іменників чоловічого та жіночого роду.*

3.6. *Особові займенники. Побудова конструкцій з особовими займенниками для ідентифікації учасників діалогу.*

3.7. *Лексична тема «Це місто Харків».*

Тема 4. Рід іменника. Систематизація форм множини. Прикметник

4.1. *Поняття роду іменника .*

4.2. *Типові закінчення іменників чоловічого, жіночого, середнього роду.*

4.3. *Визначення родової належності іменника.*

4.4. *Граматичні ознаки прикметника в українській мові.*

4.5. *Словозміна прикметника за категоріями числа та роду.*

4.6. *Систематизація закінчень множини іменників чоловічого, жіночого та середнього роду.*

4.7. *Питальні займенники який, чий у системі родових та числових форм.*

4.8. *Конструкції питальних речень із займенником який,чий*

4.9. *Лексична тема «Одяг»*

Тема 5. Присвійні займенники

5.1. *Система присвійних займенників.*

5.2. *Числові форми присвійних займенників.*

5.3. *Родові форми присвійних займенників.*

5.4. *Конструкції Моє ім'я..., Мене звати..., Мені ...років.*

5.5. *Уживання конструкцій мовленнєвого етикету.*

5.6. *Порядкові числівники 1-10.*

5.7. *Лексична тема «Я і моя сім'я».*

Тема 6. Дієслово. Дієслова I дієвідміни

6.1. *Граматичні ознаки дієслова.*

6.2. *Інфінітив.*

6.3. *Дієслово в теперішньому часі.*

6.4. *Особові форми дієслів I дієвідміни.*

6.5. *Числові форми дієслів I дієвідміни.*

6.6. *Чергування приголосних при словозміні дієслів I дієвідміни.*

6.7. *Питальні займенники що, хто. Побудова питальних дієслівних речень з питальними займенниками що, хто (Що ти робиш? Хто читає?).*

6.8. *Лексична тема «Мій ранок».*

Тема 7. Дієслово. Дієслова II дієвідміни

7.1. *Особові форми дієслів II дієвідміни.*

7.2. *Числові форми дієслів II дієвідміни.*

7.3. *Чергування приголосних при словозміні дієслів II дієвідміни.*

7.4. *Конструкції Яке твоє ім'я?, Як тебе звати?*

7.5. *Конструкції Скільки тобі років? Скільки це коштує?*

7.6. *Лексична тема «Моє навчання».*

Тема 8. Дієслова з особливостями дієвідмінювання. Наказовий спосіб дієслова

8.1. *Особові форми дієслова бути.*

- 8.2. Дієвідмінювання дієслів дати, їсти, розповісти.
- 8.3. Особові форми дієслова жити.
- 8.4. Особові форми дієслова пити.
- 8.5. Творення та вживання наказового способу в однині.
- 8.6. Творення та вживання наказового способу в множині.
- 8.7. Лексична тема «Мій день».

Змістовий модуль 2. Відмінки іменників.

Тема 9. Поняття про відмінки. Місцевий відмінок. Іменник та займенник у місцевому відмінку однини.

- 9.1. Ознайомлення з системою відмінків української мови.
- 9.2. Вираження значення локалізації в реченнях української мови.
- 9.3. Творення форм місцевого відмінка однини іменників 1 відміни.
- 9.4. Творення форм місцевого відмінка однини іменників 2 відміни.
- 9.5. Уживання прийменників В і НА.
- 9.6. Конструкції Що в тебе є? У мене є ... .
- 9.7. Особові займенники 1 особи однини в місцевому відмінку.
- 9.8. Особові займенники 2 особи однини в місцевому відмінку.
- 9.9. Особові займенники 3 особи однини в місцевому відмінку.
- 9.10. Питальні займенники ЯКИЙ, ЧИЙ у місцевому відмінку однини.
- 9.11. Конструкції Можна, Не можна, Треба + інфінітив.
- 9.12. Лексична тема «Пори року».
- 9.13. Лексична тема «Моя група».

Тема 10. Знахідний відмінок. Іменник та займенник у знахідному відмінку однини

- 10.1. Вираження значення прямого об'єкта.
- 10.2. Знахідний відмінок у значенні обставини місця.
- 10.3. Знахідний відмінок у значенні обставини часу.
- 10.4. Диференціація форм знахідного відмінка на позначення істоти/неістоти.
- 10.5. Дієвідмінювання дієслів брати/взяти.
- 10.6. Вираження прямого об'єкта в конструкціях з дієсловами наказового способу.
- 10.8. Форми особових займенників у знахідному відмінку однини.
- 10.9. Форми питальних займенників у знахідному відмінку однини.
- 10.10. Конструкції Що ти маєш? Я маю ... .
- 10.11. Лексична тема «У магазині».
- 10.12. Лексична тема «Мій тиждень».

Тема 11. Минулий та майбутній час дієслова

- 11.1. Творення дієслів минулого часу.
- 11.2. Зміна дієслів минулого часу за родами й числами.
- 11.3. Побудова питальних дієслівних речень з займенниками який, чий.
- 11.4. Конструкція Котра година?
- 11.5. Кількісні числівники 11-19

- 11.6. Творення дієслів майбутнього часу.
- 11.7. Дієслово любити, хотіти+ інфінітив.
- 11.8. Лексична тема «Мій університет».
- 11.9. Лексична тема «Моя майбутня професія».

Тема 12. Родовий відмінок. Іменник та займенник у родовому відмінку однини

- 12.1. Родовий відмінок у значенні належності.
- 12.2. Родовий відмінок у заперечувальних реченнях.
- 12.3. Уживання прийменників ВІД, З.
- 12.4. Лексична тема «Мій факультет - підготовчий».
- 12.5. Займенник у родовому відмінку в значенні належності
- 12.6.. Конструкції питальних речень із займенниками КОГО, ЧОГО
- 12.7. Кількісні числівники як назви десятків
- 12.8. Лексична тема «Моя сім'я»

Тема 13. Давальний відмінок. Іменник та займенник у давальному відмінку однини.

- 13.1. Давальний відмінок у значенні адресата
- 13.2. Закінчення іменника в давальному відмінку
- 13.3. Варіанти закінчень іменника в давальному відмінку
- 13.4. Форми займенника в давальному відмінку
- 13.5. Займенник у давальному відмінку в значенні віку
- 13.6. Конструкції питальних речень із займенником КОМУ
- 13.7. Лексична тема «У поліклініці»

Тема 14. Орудний відмінок. Іменник та займенник в орудному відмінку однини.

- 14.1. Орудний відмінок у значенні сумісності
- 14.2. Орудний відмінок інструментальний
- 14.3. Орудний відмінок на позначення професії
- 14.4. Лексична тема «Спорт у моєму житті»
- 14.5. Форми займенника в орудному відмінку
- 14.6. Конструкції питальних речень із займенниками КИМ, ЧИМ
- 14.7. Кількісні числівники як назви сотень
- 14.8. Лексична тема «Моя країна»

Тема 15. Систематизація відмінкових форм в однині.

- 15.1. Систематизація відмінкових значень та форм відмінювання іменників в однині
- 15.2. Систематизація відмінювання особових та питальних займенників у всіх відмінках в однині
- 15.3. Лексична тема «Столиця моєї країни»

Тема 16. Місцевий, знахідний відмінки іменника в множині.

- 16.1. Форми іменників у місцевому відмінку множини
- 16.2. Форми іменників у знахідному відмінку множини
- 16.3. Місцевий, знахідний іменники в множині
- 16.4. Лексична тема «Україна»

Тема 17. Родовий, давальний, орудний відмінки іменника в множині.

17.1. *Форми іменників у родовому відмінку множини*

17.2. *Форми іменників у давальному відмінку множини*

17.3. *Форми іменників в орудному відмінку множини*

17.4. *Лексична тема «Київ – столиця України»*

Тема 18. Систематизація відмінкових форм у множині.

18.1. *Систематизація відмінкових значень та форм відмінювання іменників у множині*

18.2. *Систематизація відмінювання особових займенників у всіх відмінках у множині*

18.3. *Систематизація відмінювання питальних займенників у всіх відмінках у множині*

18.4. *Лексична тема «Я навчаюся в Україні»*

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи охоплюють:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі письмової роботи і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; уміння використовувати мовні засоби в різних видах мовленнєвої діяльності; володіння граматичними, лексичними та фонетичними навичками в усному та писемному мовленні; володіння навичками аудіювання прослуханого тексту, розуміння прочитаного тексту та його структурування; здатність відтворювати прочитаний або прослуханий текст; уміння будувати усне та письмове монологічне висловлювання на запропоновану тему або відповідно до заданої комунікативної ситуації; здатність висловлювати свій комунікативний намір та ефективно використовувати мовні засоби для вираження мовленнєвих інтенцій; уміння

налагоджувати та підтримувати необхідні контакти в різноманітних ситуаціях спілкування; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді комунікативних ситуацій, виконанні вправ; знання елементів системної термінології економічного змісту.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: повнота й ґрунтовність знань; рівень сформованості навичок читання, письма, аудіювання та говоріння; уміння систематизувати знання за окремими темами; володіння навичками та прийомами виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку; самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмового матеріалу в цілому та застосування набутих мовленнєвих знань і вмінь.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни й передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних завдань (два діагностичні, два стереотипні та одне евристичне завдання), які дають змогу діагностувати рівень теоретичної підготовки студента й рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на іспиті, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час іспиту, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься в залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Практичні заняття	Тестування	Письмова контрольна робота	Усього	
Змістовий модуль 1	Тема 1	1 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 2	2 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 3	3 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 4	4 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 5	5 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 6	6 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 7	7 тиждень	2,5	3,5		6
	Тема 8	8 тиждень	2,5		4	6,5
Змістовий модуль 2	Тема 9	9 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 10	10 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 11	11 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 12	12 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 13	13 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 14	14 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 15	15 тиждень	2,5		2,5	
	Тема 16	16 тиждень	2,5	3,5		6
	Тема 17	17 тиждень	2,5		4	6,5
	Тема 18	18 тиждень	2,5			6
Іспит					40	
Усього		45	7	8	100	

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Азарова Л.Є., Зозуля І.Є., Солодар Л.В. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення. Збірник вправ і завдань. Вінниця : ВНТУ, 2010. 121 с.
2. Антонів О., Паучок Л. Українська мова для іноземців. Модульний курс : навчальний посібник. К. : ІНКООС, 2012. 268 с.
3. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком. Харків: Фоліо, 2017. 288 с.
4. Мацюк Г.Р. Українська мова. Практичний курс для іноземців. Навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. 195 с.
5. Назаревич Л. Т., Гавдида Н. І. Українська мова для іноземців. Практикум. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2017. 188 с.
6. Практикум з української мови для іноземних студентів: навчальний посібник : ч. 1. / За ред. проф. Н.П. Литвиненко. Київ : Видавництво «Фенікс», 2018.
7. Практикум з української мови для іноземних студентів: навчальний посібник : ч. 2. / За ред. проф. Н.П. Литвиненко. Київ : Видавництво «Фенікс», 2018.
8. Чистякова А.Б. Українська мова для іноземців : підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Х. : Видавництво «ІНДУСТРІЯ», 2008. 384 с.

Додаткова

9. Бичок А. В. Говоріння як мета і засіб комунікативного навчання іноземній мові в процесі міжкультурного іншомовного спілкування майбутніх фахівців економічних та технічних спеціальностей // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». № 32. 2014. С. 22–25.

10. Мацюк З. С., І. М. Кочан. Лінгвометодичні основи укладання підручників з української мови як іноземної // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : зб. наук. праць. Львів, 2013. Вип. 8. С. 315–323.

11. Щепка О. А. Українська мова як іноземна. Початковий рівень : навчальний посібник для іноземних студентів початкового етапу навчання Маріуполь : ПДТУ, 2018. – 206 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

12. Національний Стандарт України. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. ДСТУ 4163-2003. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03>.

13. Стандарт з української мови як іноземної (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2014 № 750). [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>

14. Українська мова для іноземних слухачів підготовчого відділення (на ПНС). [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6388>